

Experiment myšlenkový (filosofický)

Ve filosofii je někdy velmi produktivní zavedení nového pojmu do již daných (zavedených) kontextů: tím totiž dojde k osvětlení toho, co se stalo nějak běžným, z nového úhlu, také k novému ‚zvážení‘ nosnosti některých dosud užívaných pojmů (a pokud nešlo o starší pojmové kontexty, také k vytvoření nových pojmových rozvrhů, vhodných k upřesnění určitých ještě předpojmových porozumění, apod.). Typickým způsobem se již odedávna stalo užití takového nezvyklého nebo alespoň v novém pojetí posunutého a pozměněného významu některého slova, za nímž se původně může skrývat myšlenkový infiltrát (nekontrolovaný) či kontraband (záměrný), nyní však zavedením nového významu a přímo pojmu (kvůli přesnosti) odkrytý a odhalený jako neudržitelný. Něco takového však ještě nemůžeme považovat za „filosofický experiment“, neboť to nepřesahuje pouhý pokus na základě nápadu. Filosofický experiment musí být velmi dobře připraven a svým způsobem vymezen předem, aby bylo možno na každém dalším myšlenkovém kroku znovu a znovu ověřovat, zda nově zavedený pojem (či celý koncept) byl (a je) náležitě dodržován. Což pochopitelně platí i pro myšlenkový experiment; jeho eventuelní filosofičnost je třeba zkoumat zvlášť.

(Písek, 121124-1.)